

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

**2026-YIL / IYUN/6-SON,
VI-QISM**

ISSN

INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

*Elektron nashr. 2026-yil, iyun.
VI-qism*

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Faxridinov Zafarjon Faxridin o'g'li, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi HIJQKD boshqarma boshlig'i
Utayev Uktam Choriyevich, Anijon viloyati prokurorining o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi IJQK Departamentining Namangan viloyati boshqarmasi boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxonovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirاتبay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhridinov Zafarjon Fakhridin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor General's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyea Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukirimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti,
O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Iqtisodiy
jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va
taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

ISLOMIY BANK FAOLIYATI TO'G'RISIDAGI QONUNNI AMALIYOTGA TATBIQ ETISH: O'ZBEKISTONDA MOLIYAVIY INKLYUZIVLIKNING KONTSEPTUAL, METODOLOGIK VA INSTITUTIONAL ASOSLARI	12
Abdullayev Azamat Akbar o'g'li	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ СТРАТЕГИЧЕСКОГО УПРАВЛЕНЧЕСКОГО УЧЁТА В ОРГАНИЗАЦИЯХ РОЗНИЧНОЙ ТОРГОВЛИ НА ОСНОВЕ ОЦЕНКИ ОПЕРАТИВНОСТИ УПРАВЛЕНЧЕСКОГО ЦИКЛА	17
Джуманиязова Сабина Михайловна	
PAHTA TOZALASH USKUNALARI DETALLARINING XIZMAT MUDDATINI OSHIRISH UCHUN GETEROKOMPOZIT POLIMER MATERIALLAR TARKIBINI ISHLAB CHIQUISH	22
Bakirov Lutfillo Yuldoshaliyevich	
O'ZBEKISTONDA ERKIN IQTISODIY ZONALAR FAOLIYATI: TAHLIL VA NATIJALAR.....	29
Ubaydullayev Muxammadjon Abdusamad o'g'li	
Akbarov Diyorbek Ashirali o'g'li	
TRANSFORMING CORPORATE GOVERNANCE TO MEET THE CHALLENGES OF MODERN BUSINESS MODELS.....	32
F. Djalilov	
O'ZBEKISTONDA QURILISH SOHASIDAGI TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI RIVOJLANISH TENDENSIYALARI VA ULARNI BAHOLASH	41
Abdullayev Axror Jaxbarovich	
ЭКОНОМИКА ГОРОДСКОЙ МОБИЛЬНОСТИ: ПОТЕНЦИАЛ ЭЛЕКТРИФИКАЦИИ ОБЩЕСТВЕННОГО ТРАНСПОРТА В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН.....	47
Махкамова Надира Саидмуратовна	
MINTAQA TUMANLARI O'RTASIDAGI INVESTITSIYA VA BANDLIK NOMUTANOSIBLIK LARI HAMDA ULARNI KAMAYTIRISH MEXANIZMLARI (BUXORO VILOYATI MISOLIDA)	55
Ergashev Sherali Erali o'g'li	
BUXORO VILOYATI IQTISODIYOTINING STRUKTURAVIY TRANSFORMATSIYASI: AGRAR MODEL DAN DIVERSIFIKATSIYALASHGAN TUZILMAGA O'TISH TENDENSIYALARI (2020–2024-YILLAR).....	60
Ergashev Sherali Erali o'g'li	
IQTISODIYOTNI ERKINLASHTIRISHNING HOZIRGI BOSQICHIDA BANK TIZIMINI RIVOJLANTIRISH VA UNDA BOSHQARUVNING ZAMONAVIY PRINSIPLARINI JORIY ETISH.....	65
Tashmatov Shuhrat Hamrayevich	
MAMLAKAT IQTISODIYOTIDA XIZMATLAR KO'RSATISH IMKONIYATI VA UNI RIVOJLANTIRISH YO'LLARI	71
Xalimov Shaxboz Xalimovich	
O'ZBEKISTONDA AVLODLARARO TRANSFERTLARNING NAZARIY ASOSLARI VA IQTISODIY MAZMUNI	77
Mamadaliyeva Xafiza Xoldarovna	
To'rayev Mirzohid Hoshim o'g'li	
SUN'IY INTELLEKTNING O'ZBEKISTON SOLIQ TIZIMI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDAGI AHAMIYATI	83
Hamidova Shahzoda Odiljanovna	
IQTISODIYOTDA SHAFFOFLIK, ISHONCH VA SAMARADORLIKNI TA'MINLASHDA AUDITORLIK FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISHNING	

AHAMIYATI VA ZARURLIGI.....	88
Sabirova Nodira Komil qizi	
RAQAMLI VALYUTALARNING IQTISODIYOTDAGI O'RNI VA MOLIYAVIY BARQARORLIKKA TA'SIRI	95
Nabiyeva Zilola Saydulla qizi	
XORAZM VILOYATIDA HUDUDIIY IQTISODIY BARQARORLIKNI TA'MINLASH YO'LLARI	101
Avazbek Xalbekov	
IMPLEMENTATION OF PARETO ANALYSIS, SENSITIVITY ANALYSIS AND CVP MODELING TOOLS AT SATURN METAL LLC	108
Musaeva Shoira Azimovna	
YOG'-MOY KORXONALARINING TA'MINOT ZANJIRINI TAKOMILLASHTIRISHDA SCOR (SUPPLY CHAIN OPERATIONS REFERENCE) MODELIDAN FOYDALANISHNING AFZALLIKLARI.....	116
Yuldashev Abduxakim Abdukarimovich	
ИНСТИТУЦИОНАЛЬНО-ПРАВОВЫЕ МЕХАНИЗМЫ ПРИЗНАНИЯ РЕЗУЛЬТАТОВ НЕФОРМАЛЬНОГО И ИНФОРМАЛЬНОГО ОБУЧЕНИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ.....	122
Анвар Аллабергенов	
RAQAMLI MOLIYAVIY XIZMATLARNING YASHIL INNOVATSIYALARNI RIVOJLANTIRISHDAGI ROLI.....	128
Allanazarova B.K.	
BIOIQTISODIYOT-BARQAROR RIVOJLANISHNING STRATEGIK YO'NALISHLARIDAN BIRI.....	135
Azimova Muxlisa Alisherbekovna	
KICHIK BIZNES TIZIMINING SINERGETIKEKONOMETRIK MODELINI ISHLAB CHIQUISH VA UNING PARAMETRLARINI BAHOLASH.....	139
Atamuratova Gulrux Muzafarovna	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA SUG'URTA BOZORINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	145
Xoltoyev Mirusmon Mirxamit o'g'li	
KIMYO SANOATI KORXONALARINING DIVERSIFIKATSIYALASHUV DARAJASINI NORMALLASHTIRILGAN ENTROPIYA INDEKSI ASOSIDA BAHOLASH.....	149
Razikov Otabek Rustamovich	
O'ZBEKISTONDA TURIZM INFRATUZILMASINI RIVOJLANTIRISH IMKONIYATLARI VA YO'NALISHLARI	157
Matkabulova Dilorom Xalilullayevna	
MINTAQA RAQOBATBARDOSHLIGIGA TA'SIR ETUVCHI ASOSIY KO'RSATKICHLARNI TAHLIL QILISH VA BAHOLASH. (Xorazm viloyati misolida)	165
Bekjanov Dilmurod Yuldashevich	
Narmetova Dilafruz Azamatovna	
СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ НЕФТЕГАЗОВОЙ ОТРАСЛИ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН И ОЦЕНКА ЭФФЕКТИВНОСТИ ВНЕДРЕНИЯ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ НА ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ.....	170
Ахмедова Шахноза Козим кизи	
KREDITLASH VA MIKROQARZ TIZIMINING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI TAHLILI	175
Elbekov Jasur Ergash o'g'li	
O'ZBEKISTONDA AHOLINING UZOQ MUDDATLI FOYDALANILADIGAN TOVARLAR BILAN TA'MINLANISH DARAJASINI MODELLASHTIRISH VA PROGNOZLASH.....	181
Sharipova Bibijon Baxtiyorovna	
ВНЕДРЕНИЕ ЦВЕТОВОЙ СИСТЕМЫ ПАКЕТОВ ДЛЯ РАЗДЕЛЬНОГО СБОРА ТВЁРДЫХ БЫТОВЫХ ОТХОДОВ В Г. ТАШКЕНТЕ: АДАПТАЦИЯ КОРЕЙСКОЙ МОДЕЛИ НА УРОВНЕ ДОМОХОЗЯЙСТВ	189
Джусупов Кубанычбек	
ATMOSFERA HAVOSINI MUHOFAZA QILISHNING HUQUQIY MEXANIZMLARI:	

ZAMONAVIY YONDASHUV VA INNOVATSION YECHIMLAR.....	196
Shamuratov Shahzod Janibek o'g'li	
SHAHARSOZLIKDA BARQAROR RIVOJLANISH KONSEPSIYASINI JORIY ETISH	200
Eshov Sherko'zi Asatulloyevich	
THE ROLE OF TAXES IN THE FORMATION OF LOCAL BUDGET REVENUES	205
Kimsanbaeva Maftuna Bakhodirovna	
DETERMINANTS OF STAKEHOLDER SATISFACTION WITH CUSTOMS CLEARANCE IN UZBEKISTAN: AN EMPIRICAL ANALYSIS	209
Khanifakhon Solikhova	
BANDLIKNI TA'MINLASHNING INNOVATSION YO'NALISHLARI (Xorazm viloyati misolida).....	213
Z. Sh. Matniyozova	
JIZZAX VILOYATI QURILISH MATERIALLARI SANOATIDA IQTISODIY SAMARADORLIKKA TA'SIR ETUVCHI OMILLARNI BAHOLASH VA ISHLAB CHIQRISH HAJMINI PROGNOZLASH	218
Umirova Gulmira Shodiboy qizi	
ИННОВАЦИОННЫЕ АСПЕКТЫ РАЗВИТИЯ НИЗКОУГЛЕРОДНОЙ ЭНЕРГЕТИКИ В ЭКОНОМИКЕ УЗБЕКИСТАНА.....	224
Rasulkulov Jamshidbek Akramkulovich	
KORPORATIV BARQARORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA EKOLOGIK JAVOBGARLIKNING O'RNI VA AHAMIYATI.....	233
Komilova Guli Bagandik qizi	
THE ROLE OF DIGITAL INFRASTRUCTURE IN PROMOTING GREEN ECONOMIC GROWTH: EVIDENCE FROM CENTRAL ASIAN ECONOMIES.....	238
Eshboyev Mirjalol Baxrom o'g'li	
Ozatbekova Ozodaxon Nodirbek qizi	
ПОСЛЕДОВАТЕЛЬНОЕ ИНТЕРВАЛЬНОЕ ОЦЕНИВАНИЕ СРЕДНЕГО ЗНАЧЕНИЯ РАСПРЕДЕЛЕНИЯ, ПРИТЯГИВАЮЩЕГОСЯ К УСТОЙЧИВОМУ РАСПРЕДЕЛЕНИЮ.....	250
Tursunov Gafor Taurovich	
TIJORAT BANKLARI MOLIVAVIY HISOBOTI MUSTAQIL AUDITINING MOHIYATI VA O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI: BANK FAOLIYATIGA XOS RISK OMILLARINI TASNIFLASH.....	259
Ibragimov Nodirbek Baxodir o'g'li	
DEMOKRATIK TANLOV VA PROGRESSIV SOLIQQA TORTISHNING BARQARORLIGI	266
Malika Sharipova Maxmudjon qizi	
O'ZBEKISTON SHAROITIDA YASHIL ENERGETIKA MANBALARINI UTILIZATSIYA QILISHNING HUQUQIY ASOSLARI.....	273
Ibadov Shoxrux Axmatilloevich	
EKONOMETRIK MODELASHTIRISH ASOSIDA TEMIR YO'L TRANSPORTI IQTISODIY FAOLIYATINI PROGNOZLASH: 2030-YILGACHA SSENARIY TAHLILI.....	277
Fayzullayev Javlonbek Sultonovich	
TO'QIMACHILIK MAHSULOTLARI KORXONALARINING EKSPORT SALOHİYATINI OSHIRISHDA MARKETING DASTURINING O'RNI.....	283
Musayeva Shoira Azimovna	
O'ZBEKISTONDA ISH BERUVCHINING FUQAROLIK JAVOBGARLIGINI MAJBURIY SUG'URTA QILISH AMALIYOTINI TAKOMILLASHTIRISH	289
Karimberdiyeva Dilrabo Rasulovna	
BANK TAVAKKALCHILIKLARINI BOSHQARISHDA SUG'URTA INSTRUMENTLARINI QO'LLASH AMALIYOTI VA UNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	296
Matkarimova Ayman Jengisbaevna	
O'ZBEKISTONDA AGROSUG'URTA BOZORINI RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY VA HUQUQIY OMILLARI	303
Jo'rayeva Sarvinov Baxtiyor qizi	
BOSHQARISHDA SUG'URTA INSTRUMENTLARINI QO'LLASH AMALIYOTI	

VA UNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	309
Mustafayeva Sevara Rustamovna	
O'ZBEKISTONDA SHAXSIY SUG'URTA XIZMATLARI BOZORINI RAQAMLI TRANSFORMATSIYA QILISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI	314
Qodirova Farangiz Komilovna	
COMPARATIVE ANALYSIS OF TOURISTS' HOTEL SELECTION PREFERENCES IN THE MAJOR TOURISM REGIONS OF UZBEKISTAN	320
Sardor Kuvandikov	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASINI BARQAROR RIVOJLANTIRISH METODOLOGIYASINING USTUVOR YO'NALISHLARI	329
Madenova Elmira Nizamatdinovna	
BOSHQARUV SIFATINI OSHIRISHDA XORIJIY TAJRIBALARDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGI.....	334
Shoyev Davronbek Axmadjonovich	
O'ZBEKISTONDA UY-JOY QURILISHI KLASSTERLARINI SHAKLLANTIRISH VA TARMOQNI 2032-YILGACHA RIVOJLANTIRISHNI PROGNOZLASH.....	340
Usmonov Mirumar Abdulla o'g'li	
YANGI O'ZBEKISTONDA TURIZM RIVOJINING DRAYVERI SIFATIDA DAVLAT TOMONIDAN QO'LLAB-QUVVATLASH.....	349
Jannazarova Gauzar Kaipnazarovna	
Raxmatova Sevinch Sobir qizi	
O'ZBEKISTONDA IFRSGA O'TISH JARAYONIDA MOLIVAVIY HISOBOTLARNING BOSHQARUV QARORLARIGA TA'SIRI: UZAUTO MOTORS MISOLIDA.....	353
Samaroxonov Asqarxon Jamolxon o'g'li	
Jo'rayeva Zahro Toshpo'latovna	
SUG'URTA KOMPANIYALARINING MOLIVAVIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING O'RNI	358
Pyotr Kim	
TOSHKENT VILOYATI BO'STONLIQ TUMANIDA TURISTIK ZONALARNI RIVOJLANTIRISHDA LOYIHAVIY BOSHQARUVNING TASHKILIYIQTISODIY AHAMIYATI (DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK ASOSIDA).....	364
Tolibboyev Zafarbek Axror o'g'li	
TURIZM SANOATINI RIVOJLANTIRISHDA LOYIHAVIY BOSHQARUV MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	372
Qarshiboyev Lochinbek Xusan o'g'li	
OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA ASOSIY VOSITALARDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGI TAHLILINI MOLIVAVIY HISOBOTNING XALQARO STANDARTLARI ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH.....	379
Muxidinov Ayubbek Nuritdinovich	
QASHQADARYODA NODAVLAT UNIVERSITETLARINING TASHKILIY RIVOJLANISHI: TALABALAR VA XODIMLAR POTENSIALINI TARKIBIY VA DEMOGRAFIK TAHLIL.....	382
Rahimov Sardor Uralovich	
O'ZBEKISTONDA SANOAT KORXONALARINING JOYLASHUVINING HOZIRGI HOLATI.....	388
Kudratov Muhammad Rustamovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA STATISTIK MA'LUMOTLARNI SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA TAHLIL QILISH IMKONIYATLARI.....	393
Umarov Abbas Nuriddin o'g'li	
ТРАНСФОРМАЦИЯ ТОРГОВО-ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ИНТЕГРАЦИИ УЗБЕКИСТАНА И РОССИИ: ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫЕ ОГРАНИЧЕНИЯ, СТРУКТУРНАЯ ВЗАИМОЗАВИСИМОСТЬ И СЦЕНАРИИ РАЗВИТИЯ.....	400
Муниса Турдибаева	
TURIZM SOHASIDA SIRKULAR IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMLARI	410

Yuldosheva Laylo Isroilovna MINTAQAVIY IQTISODIY O'SISHNI TA'MINLASHDA SANOAT TARMOQLARINI RIVOJLANTIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI	416
Oramov Jahongir Jo'rayevich DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK MUNOSABATLARIDA RISKLARNI BOSHQARISH.....	421
Ollokulova Feruza Mansurovna O'ZBEKISTON SANOAT KORXONALARIDA YUQORI TEXNOLOGIK USKUNALARNI XARID QILISH SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA UMUMIY EGALIK QIYMATI (TCO) KONSEPSIYASINING AHAMIYATI	428
Dadamuxamedov Abduvaxob Abduvaxidovich MOLIYAVIY HISOBOTNING XALQARO STANDARTLARI ASOSIDA HISOBOTNI TUZISH VA TAQDIM ETISH HAMDA AUDITINI TAKOMILLASHTIRISH	433
Xalilov Bahromjon Bahodirovich O'ZBEKISTON QISHLOQ XO'JALIGINING SAMARADORLIGINI TA'MINLASHDA ZAMONAVIY SUG'URTA MEXANIZMLARINI JORIY ETISH.....	441
Kalenov K.T. TIJORAT BANKLARIDA IPOTEKA KREDITLARI SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	445
Sobirov Sayfiddin Baxrom o'g'li ADIR EKOTIZIMLARINI BOSHQARISH SAMARADORLIGI KO'RSATKICHLARI TAHLILI	455
Qodirov Hamidullo Madaminjonovich AQSH VA XITOIY O'RTASIDAGI SAVDO URUSHINING JAHON IQTISODIYOTIGA TA'SIRI	466
Maxmudillayev Bahromjon Shavkatjon o'g'li O'ZBEKISTON FERMERLARINING XALQARO BOZORLARGA KIRISHINI KENGAYTIRISHDA EKSPORT KOOPERATSIYALARIDA ISHTIROK ETISHGA TA'SIR ETUVCHI OMILLARNI MARJINAL BAHOLASH.....	472
Tursunqulov G'olibjon Shavkat o'g'li TECHNOLOGY AND MODERN TOURISM: PAVING THE WAY FOR A SUSTAINABLE ENVIRONMENT.....	482
Freshta Qayoumi SUG'URTA KOMPANIYALARIDA INVESTITSIYA PORTFELINI BOSHQARISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH MEXANIZMLARI	488
Ergashev Olim Kenjayeich RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA SUG'URTA SEKTORIDA INVESTITSIYA FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI	496
Ergashev Olim Kenjayeich ВЛИЯНИЕ ЦИРКУЛЯРНОЙ ЭКОНОМИКИ НА ПОВЫШЕНИИ РЕСУРСНОЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ ЭКОНОМИКИ.....	503
T.B. Ким TIJORAT BANKLARI MOLIYAVIY HISOBOTI AUDITIGA KOMPYUTERLASHTIRILGAN AUDIT USULLARI (CAATS) VA TAHLILIY AMALLARNI JORIY ETISH	509
Ibragimov Nodirbek Baxodir o'g'li JAMIYAT EVOLYUSIYASIDA BARQAROR IQTISODIY RIVOJLANISHNING AHAMIYATIGA DOIR NAZARIY TALQINLAR.....	516
Aripov Oybek Abdullayevich Rustamov Dilshodjon Shaydullo o'g'li SUG'URTA FAOLIYATINI BOSHQARISHDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGI	523
Umarova Aziza Hamidovna O'ZBEKISTON MAJBURIY SUG'URTA BOZORIDA TARIF SIYOSATINI SHAKLLANTIRISH MASALALARI	529
Qo'ziyeva Nozima G'ayrat qizi O'ZBEKISTONDA XORIJIY INVESTITSIYALARNI FAOL JALB QILISH XUSUSIDA	535
Artikbayev Dilshod Mumindjanovich O'ZBEKISTONDA DUKKAKLI EGINLAR BOZORIDA NARX	

O'ZGARUVCHANLIGI VA FERMERLARNING DAROMAD BARQARORLIGI	541
Islamova Malika Ilyos qizi	
ISLOM MOLIYASI VA YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA KICHIK BIZNES MOLIYAVIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASH	547
Jo'raqulova Muhlis Jahongir qizi	
СОВРЕМЕННЫЕ ЭКОНОМИЧЕСКИЕ УГРОЗЫ ФИНАНСОВОЙ БЕЗОПАСНОСТИ СТРАХОВЫХ КОМПАНИЙ И ПРИЧИНЫ ИХ ВОЗНИКНОВЕНИЯ	553
Петр Ким	
BAA VA O'ZBEKISTONDA ISLOMIY BANKCHILIK TO'G'RISIDAGI QONUNLARNING QIYOSIY-HUQUQIY TAHLILI	559
Bektemirov Muhiddin Shomirza o'g'li	
QURILISH KORXONALARIDA SUN'IY INTELLEKT ASOSIDAGI BOSHQARUV TIZIMLARINI TAKOMILLASHTIRISHNING STRATEGIK YO'NALISHLARI	564
Arifdjanova Zilola Dilshodovna	
YENGIL SANOAT KORXONALARI FAOLIYATIDA MARKETING KOMMUNIKATSIYALARIDAN FOYDALANISHNI TAKOMILLASHTIRISH (Buxoro viloyati to'qimachilik korxonalari misolida)	570
Muxsinov Bekzod Toxirovich	
JA'HON TURIZMIDA DIVERSIFIKATSIYA, GLOBALLASHUV, GLOKALLASHUV TENDENSIYALARI	579
Raxmatulla Hayitboyev	
ANALYSIS OF FINANCIAL SUPPORT MANAGEMENT MECHANISMS IN JOINT-STOCK COMPANIES	585
Abduboyev Muxammad Sharofiddinovich	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA SHERIKCHILIK ALOQALARI MEXANIZMINI BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISH (Qoraqalpog'iston Respublikasi misolida)	591
Muratbaeva Aziza Nasir qizi	
IQTISODIYOTNI RAQAMLASHTIRISHDA SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARINI QO'LLASHNING JA'HON TAJRIBALARINI O'RGANISH	599
Fayziyev Manuchehr Sharofiddinovich	
INVESTITSIYA DASTURLARI VA LOYIHALARINI BOSHQARISHDA RAQAMLI MENEJMENTNING MOHIYATI VA O'RNI	604
Ahmedova Dilnoza Muzaffarovna	
O'ZBEKISTONDA RAQAMLI SUG'URTA EKOTIZIMINI SHAKLLANTIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMLARI	607
Nomozova Qumri Isoyevna	
YOSHLAR TADBIRKORLIGI: TUSHUNCHAVIY MOHIYATI VA BOSHQARUVNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	613
Gulomqodirova Ma'mura Saydumarxon qizi	
AKTIVLAR BO'YICHA EHTIMOLIY YO'QOTISHLARGA DOIR ZAXIRALARNING TIJORAT BANKLARI FOYDASINI SOLIQQA TORTISHDAGI AHAMIYATI	619
Turanov M. Sh.	
G'AZNACHILIKDA PUL OQIMLARI USTIDAN KOMPLEKS MONITORINGNI TAKOMILLASHTIRISH: SHARTNOMALAR VA TO'LOVLAR NAZORATINI RAQAMLASHTIRISH	625
Shodmonkulova Shahlo Olimjon qizi	
MANAGING THE SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT OF REGIONS	638
Jumaeva D.Kh	
Khamidova N.K	
MANAGING HUMAN CAPITAL DEVELOPMENT IN ENTERPRISES IN THE DIGITAL ECONOMY	642
Jumaeva D. Kh.	
Pulotov Sh. Sh.	
TIJORAT BANKLARIDA LIKVIDLIKNI BOSHQARISH MUAMMOLARI VA ULARNI BARTARAF ETISH YO'LLARI	647
Tojiyev Rahmatilla Rahmonovich	
IQTISODIYOT TARMOQLARIDA EKONOMETRIK MODELLARDAN SAMARALI FOYDALANISH	654
Aydaniyazova Baxtigul Abilkasimovna	

MAMLAKATNI IQTISODIY RIVOJLANTIRISHNING MAKROIQTISODIY JIHATLARI.....	658
Sagieva Moldir Orazbay qizi	
XORAZM VILOYATI EKSPORT SALOHİYATINI OSHIRISHNING STRATEGIK OMILLARI VA ISTIQBOLLARI	662
Yaqubov San'at Shonazarovich	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA BOSHQARUV HISOBINI AMALGA OSHIRISHNING HOZIRGI HOLATI.....	668
Yahyoyev To'liqin Ismatulla o'g'li	
МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ГОРНО-ХИМИЧЕСКИХ ПРЕДПРИЯТИЙ И МОДЕЛЬ ЕГО АДАПТАЦИИ К УСЛОВИЯМ УЗБЕКИСТАНА.....	673
Мирсаидова Шахноза Аресланбековна	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA BOSHQARUV HISOBİ VA TAHLILINI XALQARO STANDARTLARGA MOSLASHTIRISHNING KONSEPTUAL YO'NALISHLARI	678
Yahyoyev To'liqin Ismatulla o'g'li	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ УПРАВЛЕНИЯ ПРЕДПРИЯТИЯМИ ПИЩЕВОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ НА ОСНОВЕ ИННОВАЦИЙ.....	682
Эргашбаева Нилуфар Мухаммадсайфуллаевна	
XORAZM VILOYATIDA ULGURJI VA CHAKANA SAVDONING STATISTIK TAHLILI.....	686
Sabirova Oysuluv Shonazarovna	
O'ZBEKISTON OLIY TALIM TIZIMIDA XALQAROLASHISHNING ASOSIY XUSUSIYATLARI.....	693
Jurayev Abror Turobovich	
O'ZBEKISTONDAGI YETAKCHI TIJORAT BANKLARINING KREDITLARI VA DEPOZITLARINING TAHLILI	698
Shodiyev Odiljon Salim o'g'li	
DAROMADLARNI SOLIQQA TORTISHNING XORIJIY DAVLATLAR TAJRIBASI	702
Sabirov Mirza Qilichbayevich	
TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINI TADBIRKORLIK ASOSIDA QO'LLABQUVVATLASHDA INNOVATSION LOYIHALARNI MOLİYALASHTIRISH USULLARINI TAKOMILLASHTIRISHNING AHAMIYATI.....	706
Jubanova Bayramgul Aymuratovna	
SYSTEMATIZATION OF ESG INDICATORS AT THE LEVELS OF TOURISM ENTERPRISES, REGIONS AND THE NATIONAL ECONOMY	710
Makhmudova N.U.	
O'ZBEKISTON TURIZM DESTINATSIYASINING XALQARO IMIDJI: BRENDING VA MARKETING TAHLILI.....	716
Atajanova Shaxnoza	
XIZMATLAR SOHASIDA KICHIK BIZNES KORXONALARINI INNOVATSION RIVOJLANTIRISHNING SAMARADORLIK KO'RSATKICHLARI	720
Ulmasova Oygul Baxtiyorovna	
RECONCILING GROWTH AND ECOLOGY: ENVIRONMENTAL RESPONSIBILITY IN HYDROCARBON MARKETS	725
Kudratkhodjaeva Ziyoda Kamol kizi	
THE STATE AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT PROSPECTS OF THE ELECTRIC POWER SYSTEM IN UZBEKISTAN	729
Surayyo Khabibullayevna Khakimdjanova	
SUV TANQISLIGI SHAROITIDA EKINLAR HOSILDORLIGINI BAHOLASHNING XORIJIY TAJRIBASI VA ZAMONAVIY ILMIY YONDASHUVLARI.....	733
Turayev Tolib	
ИСПОЛЬЗОВАНИЕ РЕКЛАМЫ В ПРОДВИЖЕНИИ ТОВАРОВ НА ЗАРУБЕЖНЫХ РЫНКАХ: ПЕРЕДОВОЙ ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ И ВОЗМОЖНОСТИ ПРИМЕНЕНИЯ В УЗБЕКИСТАНА.....	742
Абдуллаев Азиз Курбанович	
INSON KAPITALIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING KO'P MEZONLI BAHOLASH MODELİ: HUDUDLAR KESIMIDA QIYOSIY TAHLIL	748

Yusubboyeva Dinora Qudrat qizi BYUDJET TASHKILOTLARIDA ICHKI AUDIT OBYEKTLARINI TANLASHDA RISK DARAJASINI MIQDORIY BAHOLASH METODIKASI.....	754
Misirov Akbarali Pardaboyevich TOSHKENT METROPOLITENI FAOLIYATI SAMARADORLIGI VA DAROMADLARINI OSHIRISH MEKANIZMINI XORIJIY Tajriba ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH.....	761
Xamrayev Jamshid Panjiyevich TIJORAT BANKLARINING INVESTITSION FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHNING ZAMONAVIY TENDENSIYALARI VA USTUVOR YO'NALISHLARI.....	768
Ibrohimova Lola Ibrohimovna OLIY TA'LIM TASHKILOTLARIDA MAHSULOT (ISH, XIZMAT) ISHLAB CHIQRISH XARAJATLARI VA ULARNI SOTILISHI HISOBINING AMALDAGI HOLATI.....	775
Xudayberdiyev Nizomiddin Qurbonqulovich РЕКОМЕНДУЕМЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ФИНАНСОВОЙ ОТЧЕТНОСТИ В РЕАЛЬНОМ СЕКТОРЕ УЗБЕКИСТАНА.....	782
Тожионов Жавохир Алимджанович КОНЦЕПЦИЯ «ЗЕЛЁНОЙ ЖЕЛЕЗНОЙ ДОРОГИ»: ДЕКАРБОНИЗАЦИЯ ТЯГИ И ЭКОЛОГИЧЕСКАЯ МОДЕЛЬ РАЗВИТИЯ.....	788
Мурадов Бахром Акрамжанович Машарипов Масуд Нуможонович CONTENT DELIVERY NETWORK VA ULARNING RAQAMLI EKOTIZIMDAGI O'RNI HAMDA IQTISODIY AHAMIYATI.....	794
Xujamatova Shaxlo Abdusalom qizi OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA TALABALARNING O'ZLASHTIRISHINI MONITORING QILISHDA SUN'YI INTELLEKT TIZIMLARINING O'RNI VA MATEMATIK MODELLARI.....	799
Madaminov Shoxruxbek Ma'rufjon o'g'li KORXONALARDA RAQAMLI BOSHQARUV XAVFSIZLIGI VA AXBOROT ISHONCHLILIGINI TA'MINLASH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	805
Anvarova Lobarxon Sherzod qizi QORAMOLCHILIKDA MAHSULOT TANNARXINI ANIQLASH AMALIYOTINI TAKOMILLASHTIRISH.....	812
Karimov Ikromjon QURILISH MATERIALLARI ISHLAB CHIQRUVCHI KORXONALARDA INNOVATSION BOSHQARUVNI TASHKIL ETISHNING METODOLOGIK YONDASHUVLARI.....	817
Fayzullayev Jonibek Mambetsaliy o'g'li TIJORAT BANKLARIDA MOLIVAVIY HISOBOTNI YURITISH: O'ZBEKISTONDAGI XUSUSIY AKSIYADORLIK BANKI «TRASTBANK» MISOLIDA.....	823
Toshmuhamedova Nozima Rustam qizi QASHQADARYO VILOYATIDA ASALARICHILIKNI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA RIVOJLANTIRISH: ISHLAB CHIQRISH SAMARADORLIGI VA PROGNOZ KO'RSATKICHLARI.....	830
Farmanov Jonibek Ziyadullaevich COMMERCE BANKS ASSETS PROFITABILITY INCREASE THEORETICAL ASPECTS.....	836
Umid Nomozov RENEWABLE ENERGY AND STRUCTURAL TRANSFORMATION OF UZBEKISTAN'S ECONOMY UNDER THE GREEN ECONOMY.....	841
Khamrayeva Sevinch Khurshid kizi UMUMIY OVQATLANISH KORXONALARIDA XIZMAT KO'RSATISH SIFATINI OSHIRISH VA MIJOZLAR QONIQLASHINI TA'MINLASH YO'LLARI.....	849
Eshniyozov Burxon Dilmurot o'g'li O'ZBEKISTONDA KICHIK BIZNES KORXONALARI RAQOBATBARDOSHLIGINING BUGUNGI HOLATI VA TAHLILI.....	854
Sattorov Sardor Qahramonjon o'g'li Yuldashov Isomiddin Sidiqovich	

O'ZBEKISTONDA KICHIK BIZNES KORXONALARI RAQOBATBARDOSHLIGINING BUGUNGI HOLATI VA TAHLILI

Sattorov Sardor Qahramonjon o'g'li

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi Inson resurslarini rivojlantirish va boshqarish boshqarmasi yetakchi mutaxassisi

ORCID: 0009-0001-9608-2623

E-mail: sardorsattorov848@gmail.com

Yuldashov Isomiddin Sidiqovich

Iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent,

Oriental universiteti rektor maslahatchisi, ilmiy rahbar

ORCID: 0009-0005-9704-5516

E-mail: isamiddinyuldashov@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur maqolada O'zbekistonda kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlari raqobatbardoshligining bugungi holati hamda uni rivojlantirishning nazariy va amaliy jihatlari tahlil qilingan. Tadqiqot jarayonida sohada erishilgan yutuqlar bilan bir qatorda, moliyaviy resurslardan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish, zamonaviy texnologiyalarni joriy etish, logistika imkoniyatlarini rivojlantirish va malakali kadrlar salohiyatini oshirish bilan bog'liq masalalar o'rganilgan. Shuningdek, kichik biznes korxonalarining tashqi bozorlardagi raqobatbardoshligini oshirish, innovatsion faoliyatni rag'batlantirish hamda davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash mexanizmlarini takomillashtirish yuzasidan ilmiy-amaliy taklif va tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: kichik biznes, xususiy tadbirkorlik, raqobatbardoshlik, innovatsiya, moliyaviy resurslar, eksport salohiyati, kooperatsiya.

Аннотация. В данной статье проанализированы современное состояние конкурентоспособности субъектов малого бизнеса и частного предпринимательства в Узбекистане, а также теоретические и практические аспекты её дальнейшего развития. В ходе исследования наряду с достигнутыми результатами в сфере рассмотрены вопросы расширения доступа к финансовым ресурсам, внедрения современных технологий, развития логистических возможностей и повышения кадрового потенциала. Также разработаны научно-практические предложения и рекомендации по повышению конкурентоспособности предприятий малого бизнеса на внешних рынках, стимулированию инновационной деятельности и совершенствованию механизмов государственной поддержки.

Ключевые слова: малый бизнес, частное предпринимательство, конкурентоспособность, инновации, финансовые ресурсы, экспортный потенциал, кооперация.

Abstract. This article analyzes the current state of competitiveness of small businesses and private entrepreneurship entities in Uzbekistan, as well as the theoretical and practical aspects of their further development. The study examines the achievements in the sector alongside issues related to expanding access to financial resources, adopting modern technologies, developing logistics capabilities, and strengthening human resource potential. Furthermore, scientific and practical proposals and recommendations have been developed to enhance the competitiveness of small business enterprises in foreign markets, stimulate innovation, and improve state support mechanisms.

Keywords: small business, private entrepreneurship, competitiveness, innovation, financial resources, export potential, cooperation.

KIRISH

Bugungi kunda jahon iqtisodiyotining globallashuvi, texnologik transformatsiyalarning jadallashuvi hamda jahon bozorlaridagi raqobat muhitining kuchayishi har qanday davlatdan milliy iqtisodiyotning muhim tayanchi bo'lgan kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlarining barqaror rivojlanishini ta'minlashni talab etmoqda.

Istalgan mamlakat iqtisodiyoti taraqqiyotining barqarorligi ko'p jihatdan raqobatbardosh xususiy sektorning mavjudligi, uning o'zgaruvchan bozor sharoitlariga moslashuvchanligi hamda innovatsion salohiyati bilan belgilanadi.

O'zbekistonda ham bozor munosabatlarini yanada chuqurlashtirish, xususiy sektorga keng imkoniyat va erkinliklar yaratish hamda uning mamlakat yalpi ichki mahsulotini shakllantirishdagi ishtirokini kuchaytirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri etib belgilangan. Xususan, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi PF-60-sonli "2022–2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi Farmonida¹ tadbirkorlik subyektlarining huquqiy himoyasini kuchaytirish, ular uchun qulay ishbilarmonlik muhitini yaratish hamda raqobatbardoshlikni oshirishga xizmat qiluvchi institutsional zaminni mustahkamlash ustuvor vazifalar sifatida belgilangan. Mazkur hujjat sohada amalga oshirilayotgan islohotlarning muhim huquqiy poydevori bo'lib, xususiy sektorning barqaror rivojlanishi uchun yangi imkoniyatlarni shakllantirmoqda.

Shu bilan birga, zamonaviy bozor talablari kichik biznes korxonalaridan nafaqat ichki bozorni zarur mahsulot va xizmatlar bilan ta'minlashni, balki tashqi bozorlarda ham munosib o'rin egallashni, mahsulot va xizmatlar sifatini muntazam ravishda oshirib borishni ham talab qilmoqda. Hozirgi sharoitda ichki va tashqi bozorlardagi o'zgarishlar, xomashyo va logistika zanjirlarini takomillashtirish zarurati, moliyaviy resurslardan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish hamda kadrlar salohiyatini zamonaviy talablar asosida rivojlantirish masalalari kichik biznes korxonalarining raqobatbardoshligini yanada oshirishning muhim yo'nalishlari sifatida namoyon bo'lmoqda. Shu bois, kichik biznes subyektlarining raqobatbardoshlik darajasini oshirish, ularning zamonaviy texnologiyalar va raqamli vositalardan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish, innovatsion faoliyatni qo'llab-quvvatlash hamda eksport salohiyatini yuksaltirish bugungi kunning muhim ilmiy-amaliy vazifalaridan biri hisoblanadi.

Mazkur maqolada O'zbekistonda kichik biznes subyektlarining raqobatbardoshlik darajasining bugungi holati har tomonlama tahlil qilinib, uni yanada rivojlantirish imkoniyatlari va ustuvor yo'nalishlari aniqlanadi. Shuningdek, kichik biznes subyektlarining iqtisodiy samaradorligini oshirish, zamonaviy texnologiyalarni joriy etish, innovatsion faollikni kuchaytirish va eksport salohiyatini yuksaltirish bo'yicha ilmiy-amaliy taklif va tavsiyalar ishlab chiqishga alohida e'tibor qaratiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlarining raqobatbardoshligini ta'minlash, ularni innovatsion rivojlantirish hamda milliy iqtisodiyotdagi o'rnini mustahkamlash masalalari mamlakatimiz va xorijlik olimlarning ilmiy tadqiqotlarida keng yoritilgan. Mazkur yo'nalishdagi nazariy va uslubiy yondashuvlarni o'rganish tadqiqotning ilmiy asoslarini shakllantirish va maqolaning metodologik poydevorini mustahkamlashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Xorijlik olimlardan M. Porterning raqobatbardoshlik nazariyasiga ko'ra, korxonalarning raqobatbardoshligi nafaqat mavjud resurslardan samarali foydalanish, balki innovatsiyalarni joriy etish, mahsulot va xizmatlar sifatini yaxshilash hamda klaster tizimlarini shakllantirish salohiyati bilan ham belgilanadi. Shuningdek, J. Schumpeter tadqiqotlarida tadbirkorlik va innovatsiya jarayonlari iqtisodiy o'sishning muhim harakatlantiruvchi kuchi sifatida e'tirof etilgan bo'lib, kichik biznesning moslashuvchanligi va yangiliklarni tez o'zlashtirish qobiliyati ushbu jarayonda muhim ustunlik sifatida ta'kidlanadi.

Mamlakatimiz iqtisodchi olimlari ham kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish, ularning raqobatbardoshligini oshirish bo'yicha ko'plab ilmiy izlanishlar olib borganlar. Xususan, respublikamizda bozor iqtisodiyoti sharoitida kichik biznes subyektlarini moliyaviy qo'llab-quvvatlash, soliq siyosatini takomillashtirish va ularning eksport salohiyatini yuksaltirish mexanizmlari ilmiy jihatdan asoslab berilgan. Tadqiqotlarda kichik biznesning hududiy xususiyatlari, uning bandlikni ta'minlashdagi o'rnini hamda xususiy sektor va yirik korxonalar o'rtasidagi kooperatsiya aloqalarini rivojlantirish imkoniyatlari keng tahlil qilingan.

Shu bilan birga, so'nggi yillarda qabul qilingan davlat dasturlari va me'yoriy-huquqiy hujjatlarda tadbirkorlik muhitini yanada rivojlantirish, kichik biznes subyektlarini raqamlashtirish hamda ularning tashqi bozorlardagi raqobatbardoshligini oshirishga qaratilgan davlat siyosatining asosiy tamoyillari belgilab berilgan. Mazkur chora-tadbirlar kichik biznes subyektlarining zamonaviy bozor sharoitlariga moslashuvchanligini kuchaytirish, innovatsion faolligini rag'batlantirish va iqtisodiy salohiyatini yuksaltirish uchun muhim imkoniyatlar yaratmoqda.

O'rganilgan adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, kichik biznes korxonalarining raqobatbardoshligini oshirish masalalari nazariy jihatdan keng tadqiq etilgan. Shu bilan birga, raqamli iqtisodiyotning jadal rivojlanishi sharoitida mazkur nazariy yondashuvlarni amaliyot bilan uyg'unlashtirish, xususan, logistika imkoniyatlarini

¹ O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni, 28.01.2022 yildagi PF-60-son <https://lex.uz/ru/docs/-5841063>

kengaytirish, innovatsion faoliyatni faollashtirish hamda moliyaviy resurslardan samarali foydalanish mexanizmlarini yanada takomillashtirish muhim ilmiy-amaliy yo'nalishlardan biri sifatida namoyon bo'lmoqda. Mazkur jihatlar tadqiqotning keyingi bosqichlarida kichik biznes subyektlari raqobatbardoshligini oshirishning samarali mexanizmlarini ishlab chiqish uchun muhim ilmiy asos bo'lib xizmat qiladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur ilmiy maqolada O'zbekistonda kichik biznes korxonalari raqobatbardoshligining bugungi holatini har tomonlama o'rganish va tahlil qilish maqsadida zamonaviy ilmiy yondashuvlar hamda tadqiqot usullaridan foydalanildi. Tadqiqot jarayonining obyektivligi, ishonchliligi va olingan natijalarning ilmiy asoslanganligini ta'minlash maqsadida quyidagi uslubiy yondashuv va tamoyillar qo'llanildi:

Tizimli yondashuv: Kichik biznes subyektlari faoliyati va ularning raqobatbardoshligi yagona iqtisodiy tizim sifatida, makroiqtisodiy muhit, moliyaviy resurslar, innovatsiyalar va tashqi bozor omillari bilan o'zaro uzviy bog'liqlikda ko'rib chiqildi. Mazkur yondashuv kichik biznes raqobatbardoshligiga ta'sir etuvchi omillarning o'zaro bog'liqligini kompleks baholash imkonini berdi.

Qiyosiy tahlil (Comparative analysis): Xorijiy mamlakatlar tajribasi hamda O'zbekistonda xususiy sektor rivojlanishining asosiy tendensiyalari qiyosiy jihatdan o'rganildi. Ushbu usul orqali turli mamlakatlardagi yondashuvlarning o'xshash va farqli jihatlari aniqlanib, ularning O'zbekiston sharoitida qo'llash imkoniyatlari baholandi.

Statistik va iqtisodiy tahlil: O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Statistika agentligi hamda boshqa rasmiy manbalarning statistik ma'lumotlari asosida kichik biznesning yalpi ichki mahsulotdagi ulushi, bandlik va eksport hajmidagi o'zgarishlar dinamik jihatdan tahlil qilindi. Mazkur usul kichik biznes rivojlanishining asosiy ko'rsatkichlarini obyektiv baholash imkonini berdi.

Induksiya va deduksiya usullari: Mavjud nazariy qarashlar va umumiy iqtisodiy qonuniyatlardan kelib chiqqan holda kichik biznes korxonalarining raqobatbardoshligiga ta'sir etuvchi omillar o'rganildi hamda ular mantiqiy ketma-ketlik asosida umumlashtirildi. Ushbu usullar orqali umumiy nazariy xulosalardan amaliy jihatlariga va alohida omillardan umumiy xulosalarga o'tish imkoniyati ta'minlandi.

Mazkur uslubiy yondashuvlarning kompleks ravishda qo'llanilishi kichik biznes korxonalarining raqobatbardoshligini oshirish imkoniyatlarini chuqurroq baholash, rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlarini aniqlash hamda ularning iqtisodiy samaradorligi va tashqi bozorlardagi faolligini yuksaltirishga qaratilgan amaliy takliflar ishlab chiqish imkonini berdi.

TAHLIL VA NATIJALAR

O'zbekistonda kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlari faoliyatining bugungi holati hamda ularning raqobatbardoshlik darajasi o'tkazilgan statistik va amaliy tahlillar asosida baholanganda, mazkur sektor mamlakatimiz iqtisodiyotining muhim drayverlaridan biri ekanligi yaqqol namoyon bo'ladi. Xususan, so'nggi yillardagi rasmiy ko'rsatkichlarga tayanadigan bo'lsak, kichik tadbirkorlik subyektlarining mamlakat yalpi ichki mahsulotidagi ulushi 50 foizdan oshib, bandlik va xizmat ko'rsatish sohalarida muhim o'rin tutmoqda.

Tahlillar shuni ko'rsatmoqdaki, kichik biznes korxonalari raqobatbardoshligiga ijobiy ta'sir ko'rsatuvchi asosiy omillar faoliyat ko'lamining kengayishi, bozor imkoniyatlaridan samarali foydalanish va zamonaviy biznes yondashuvlarining joriy etilishi bilan tavsiflanadi. Xizmat ko'rsatish, savdo va kichik ishlab chiqarish tarmoqlarida xususiy sektor ulushining yildan-yilga ortib borishi bozor infratuzilmasining rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda. Shuningdek, raqamlashtirish sur'atlarining oshishi natijasida ko'plab kichik korxonalar o'z faoliyatida elektron tijorat, onlayn hisob-kitob va raqamli marketing vositalaridan faol foydalanmoqda. Davlat tomonidan yaratilayotgan huquqiy kafolatlar, imtiyozlar va qo'llab-quvvatlash mexanizmlari esa tadbirkorlarning biznes faoliyatini kengaytirish va yangi loyihalarni amalga oshirish imkoniyatlarini oshirmoqda.

Shu bilan birga, tahlil jarayonida kichik biznes subyektlarining raqobatbardoshligini yanada oshirishni talab etuvchi ayrim yo'nalishlar ham aniqlandi. Xususan, moliyaviy resurslardan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish va kreditlash mexanizmlarini takomillashtirish muhim ahamiyat kasb etmoqda. Tijorat banklari tomonidan taqdim etilayotgan kreditlarning foiz stavkalari hamda garov ta'minotiga qo'yiladigan talablar ayrim tadbirkorlik subyektlari uchun moliyalashtirish imkoniyatlarini kengaytirishni taqozo etmoqda. Shu sababli, kichik biznes subyektlari uchun moliyaviy qo'llab-quvvatlash instrumentlarini diversifikatsiya qilish, imtiyozli moliyalashtirish imkoniyatlarini kengaytirish va zamonaviy moliyaviy xizmatlardan foydalanishni rivojlantirish raqobatbardoshlikni oshirishning muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi (1-jadval).

1-jadval

O'zbekistonda kichik biznes korxonalari raqobatbardoshligining
asosiy ko'rsatkichlari va rivojlantirish omillari tahlili²

T/r	Tahlil yo'nalishlari	Asosiy holat va ko'rsatkichlar	Raqobatbardoshlikka ta'siri (ijobiy / salbiy)	Asosiy rivojlantirish yo'nalishlari
1	Iqtisodiy ishtirok va ulush	Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning YIMdagi ulushi 50 % dan yuqori bo'lib, bandlikni ta'minlashda muhim o'rin tutadi.	Ijoiy	Sifat ko'rsatkichlarini miqdoriy o'sish bilan uyg'unlashtirish va qo'shilgan qiymat zanjiridagi ishtirokni kengaytirish.
2	Moliyaviy ta'minot va resurslar	Imtiyozli kreditlar ajratilayotgan bo'lsa-da, aylanma mablag'lardan foydalanish imkoniyatlarini yanada kengaytirish zarur.	Rivojlantirish imkoniyati	Kredit resurslaridan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish, moliyalashtirish mexanizmlarini takomillashtirish va garov ta'minotining muqobil shakllarini rivojlantirish.
3	Texnologiya va innovatsiyalar	Raqamli vositalar, jumladan, elektron tijorat va onlayn hisob-kitob tizimlari bosqichma-bosqich joriy etilmoqda.	Ijoiy rivojlanish	Zamonaviy ishlab chiqarish uskunalarini joriy etish, innovatsion faoliyatni rag'batlantirish va raqamli texnologiyalardan foydalanish ko'lamini kengaytirish.
4	Tashqi bozor va eksport	Eksport qiluvchi kichik korxonalar soni ortib bormoqda. Xalqaro talablarga moslashish va eksport geografiasini kengaytirish imkoniyatlari mavjud.	Ijoiy rivojlanish	Xalqaro sifat standartlari (ISO va boshqalar) bo'yicha sertifikatlash imkoniyatlarini kengaytirish hamda logistika jarayonlari samaradorligini oshirish.
5	Kadrlar va boshqaruv salohiyati	Zamonaviy biznes boshqaruvi va marketing yo'nalishlariga qiziqish ortib bormoqda.	Ijoiy rivojlanish	Xalqaro standartlar asosida faoliyat yurituvchi menejerlar va tor ixtisoslashgan texnik mutaxassislar tayyorlash, malaka oshirish va qayta tayyorlash tizimini rivojlantirish.

Moliyaviy resurslardan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish orqali kichik korxonalarning texnologik bazasini modernizatsiya qilish, zamonaviy uskunalarni joriy etish va innovatsion faoliyatni rivojlantirish imkoniyatlari yanada ortadi. Bu esa mahsulot tannarxini optimallashtirish, sifat ko'rsatkichlarini yaxshilash va korxonalarning raqobatbardoshligini mustahkamlashga xizmat qiladi. Shu bilan birga, eksport qiluvchi kichik korxonalar uchun xalqaro standartlashtirish va sertifikatlash jarayonlarini soddalashtirish, shuningdek, logistika xizmatlaridan samarali foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish tashqi bozorlardagi raqobat salohiyatini oshirishning muhim yo'nalishlari hisoblanadi.

O'tkazilgan tahlillar natijalari shuni ko'rsatadiki, kichik biznes korxonalari sonining jadal o'sishi bilan bir qatorda, ularning sifat jihatidan raqobatbardoshligini yanada mustahkamlash, mahsulotlarning qo'shilgan qiymat zanjiridagi ishtirokini kengaytirish va eksportbopligini oshirish uchun qo'shimcha imkoniyatlar mavjud. Bu holat davlat va xususiy sektor hamkorligida zamonaviy qo'llab-quvvatlash mexanizmlarini rivojlantirish hamda tadbirkorlik subyektlarining iqtisodiy salohiyatini yanada yuksaltirish muhimligini ko'rsatadi.

Yuqoridagi 1-jadvalda keltirilgan ma'lumotlar va ko'rsatkichlar asosida kichik biznes korxonalari raqobatbardoshligining bugungi holati bo'yicha quyidagi tahliliy xulosalarni shakllantirish mumkin.

Jadvalning birinchi yo'nalishi shuni ko'rsatadiki, kichik biznes va xususiy tadbirkorlik mamlakat yalpi ichki mahsulotining yarmidan ko'pini shakllantirib, iqtisodiyotning muhim drayverlaridan biri sifatida namoyon bo'lmoqda. Bu holat sektorning bandlikni ta'minlash va ichki bozorni mahsulot hamda xizmatlar bilan ta'minlashdagi yuqori ahamiyatini ko'rsatadi. Shu bilan birga, sifat ko'rsatkichlarini miqdoriy o'sish bilan uyg'unlashtirish va qo'shilgan qiymat zanjiridagi ishtirokni kengaytirish korxonalarning uzoq muddatli barqarorligi va raqobatbardoshligini yanada mustahkamlash imkonini beradi.

² O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Statistika agentligi ma'lumotlari hamda muallif tahlillari asosida tuzildi.

Moliyaviy ta'minot va resurslar yo'nalishida kichik biznes subyektlarining moliyaviy imkoniyatlarini yanada kengaytirish muhim ahamiyat kasbetmoqda. Davlat tomonidan imtiyozli kreditlar ajratilayotganligi bilan bir qatorda, tijorat banklari kreditlaridan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish, kredit foiz stavkalarini maqbullashtirish va garov ta'minotining muqobil shakllarini rivojlantirish tadbirkorlarning aylanma mablag'larga bo'lgan ehtiyojini samarali qondirishga xizmat qiladi. Mazkur yo'nalishlarning takomillashtirilishi kichik korxonalarining faoliyat ko'lamini kengaytirish va moliyaviy barqarorligini mustahkamlash uchun yangi imkoniyatlar yaratadi.

Texnologiya va innovatsiyalar sohasidagi tahlil shuni ko'rsatadiki, elektron tijorat va onlayn hisob-kitob kabi raqamli vositalarning bosqichma-bosqich joriy etilayotgani ijobiy tendensiyadir. Kelgusida zamonaviy ishlab chiqarish uskunalari joriy etish, texnologik modernizatsiyani jadallashtirish va innovatsion loyihalarni qo'llab-quvvatlash orqali mahsulot tannarxi va sifat ko'rsatkichlarini yanada optimallashtirish mumkin. Shu jihatdan, raqamlashtirish va innovatsiyalar kichik biznes subyektlarining raqobatbardoshligini oshirishning muhim omillaridan biri hisoblanadi.

Tashqi bozor va eksport yo'nalishi bo'yicha eksport qiluvchi kichik korxonalar sonining ortib borayotgani ijobiy tendensiya sifatida baholanadi. Kelgusida ularning umumiy eksport hajmidagi ulushini yanada oshirish uchun xalqaro sifat standartlari (ISO va boshqalar)ni joriy etish, sertifikatlash jarayonlaridan foydalanishni yengillashtirish va logistika xizmatlari samaradorligini oshirish muhim ahamiyatga ega. Mazkur chora-tadbirlar kichik biznes subyektlarining tashqi bozorlarga chiqish imkoniyatlarini kengaytirish va xalqaro raqobat salohiyatini mustahkamlashga xizmat qiladi.

Kadrlar va boshqaruv salohiyati bo'yicha tadbirkorlarning zamonaviy biznes boshqaruvi va marketing yo'nalishlariga bo'lgan qiziqishi ortib borayotgani ijobiy tendensiyaning anglatadi. Shu bilan birga, xalqaro standartlar asosida faoliyat yurituvchi malakali menejerlar va tor ixtisoslashgan texnik mutaxassislar salohiyatini rivojlantirish, malaka oshirish va qayta tayyorlash tizimini kengaytirish boshqaruv jarayonlari hamda ishlab chiqarish samaradorligini yanada oshirish imkonini beradi.

Umuman olganda, jadval tahlili shuni ko'rsatadiki, O'zbekistonda kichik biznes subyektlari soni va ularning iqtisodiyotdagi miqdoriy ulushi yuqori darajada shakllangan. Endilikda ularning sifat jihatidan raqobatbardoshligini yanada mustahkamlash, moliyaviy imkoniyatlarini kengaytirish, texnologik bazasini modernizatsiya qilish, eksport salohiyatini oshirish va kadrlar salohiyatini rivojlantirish ustuvor yo'nalishlar sifatida namoyon bo'lmoqda. Mazkur yo'nalishlarda davlat va xususiy sektor hamkorligini kuchaytirish hamda zamonaviy qo'llab-quvvatlash mexanizmlarini takomillashtirish kichik biznesning barqaror rivojlanishi va milliy iqtisodiyotdagi rolini yanada kuchaytirishga xizmat qiladi (2-jadval).

2-jadval

O'zbekistonda kichik biznes subyektlarining asosiy iqtisodiy ko'rsatkichlari dinamikasi (yillar kesimida)³

T/r	Asosiy ko'rsatkichlar	2022-yil	2023-yil	2024-yil	2025-yil	2026-yil (joriy davr)
1	Faoliyat ko'rsatayotgan kichik tadbirkorlik subyektlari soni (ming birlik)	417,1	435,2	458,0	482,4	507,1
2	Kichik tadbirkorlikning YalMdagi ulushi (%)	52,5	53,4	54,3	52,1	50,5
3	Sanoat mahsulotlari ishlab chiqarishdagi ulushi (%)	30,2	31,1	32,4	33,2	33,8
4	Investitsiyalardagi ulushi (%)	48,6	50,2	51,8	52,6	53,1
5	Bozor xizmatlari hajmida kichik biznesning ulushi (%)	51,0	53,2	55,0	55,5	56,2

Keltirilgan 2-jadval ma'lumotlari O'zbekistonda kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlarining so'nggi yillardagi iqtisodiy faolligi, ularning miqdoriy o'sishi hamda mamlakat makroiqtisodiy ko'rsatkichlaridagi o'rnini dinamik tarzda baholash imkonini beradi.

Birinchi navbatda, faoliyat ko'rsatayotgan kichik tadbirkorlik subyektlari sonining barqaror o'sish tendensiyasi kuzatilmoqda. 2022-yildagi 417,1 ming birlikdan boshlangan ushbu ko'rsatkich izchil ravishda oshib borib, joriy davrga kelib 507,1 ming birlikni tashkil etgan. Bu holat mamlakatda tadbirkorlik muhitini yanada rivojlantirish, ro'yxatdan o'tkazish jarayonlarini soddalashtirish va xususiy sektorga keng imkoniyatlar yaratish borasida amalga oshirilayotgan islohotlarning amaliy natijalarini ko'rsatadi. Kichik tadbirkorlikning yalpi ichki mahsulotdagi ulushi tahlil qilinganda, mazkur ko'rsatkich yillar davomida 50 foizdan yuqori darajada barqaror saqlanib qolayotgani namoyon bo'ladi. 2022–2024-yillarda mazkur ulush bosqichma-bosqich oshib, 54,3 foizga

3 O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Statistika agentligi (Milliy statistika qo'mitasi)ning rasmiy yillik ma'lumotlari va joriy y statistik hisobotlari asosida muallif tomonidan tuzildi.

yetgan bo'lsa, keyingi davrda iqtisodiyotning boshqa tarmoqlari, xususan, yirik sanoat va xususiy investitsiyalar hajmining o'sishi fonida ushbu ko'rsatkich 50,5 foizni tashkil etgan. Bu holat kichik biznesning mutlaq iqtisodiy hajmi ortib borayotganini, shu bilan birga, yirik sanoat va korporativ sektorning iqtisodiyotdagi ishtiroki ham kengayayotganini anglatadi.

Sanoat mahsulotlari ishlab chiqarishdagi ulush ko'rsatkichi ijobiy o'sish dinamikasiga ega bo'lib, 2022-yildagi 30,2 foizdan joriy davrda 33,8 foizgacha oshgan. Kichik biznesning sanoatdagi ishtirokining kengayishi mamlakatimizda qo'shilgan qiymat zanjirlarini rivojlantirish, import o'rnini bosuvchi hamda eksportbop mahsulotlar ishlab chiqarish hajmini oshirishga qaratilgan sa'y-harakatlarning muhim natijalaridan biri sifatida baholanishi mumkin. Investitsiyalardagi ulush dinamikasi ham xususiy sektorning iqtisodiyot rivojiga faol hissa qo'shayotganini ko'rsatadi. 2022-yildagi 48,6 foizdan joriy davrdagi 53,1 foizgacha o'sish kichik biznes subyektlarining ishlab chiqarish quvvatlarini modernizatsiya qilish va asosiy kapitalga yo'naltirilayotgan investitsiyalar ko'lamining kengayayotganidan dalolat beradi.

Bozor xizmatlari hajmida kichik biznesning ulushi ham barqaror o'sish tendensiyasiga ega bo'lib, 51,0 foizdan 56,2 foizgacha oshgan. Xizmat ko'rsatish va servis sohasi kichik biznes uchun yuqori rivojlanish salohiyatiga ega yo'nalishlardan biri ekanligi, shuningdek, mazkur sektorning aholi bandligini ta'minlash va yangi ish o'rinlarini yaratishdagi muhim o'rni ushbu ko'rsatkichlarda yaqqol namoyon bo'ladi.

Umuman olganda, 2-jadval tahlili shuni ko'rsatadiki, kichik biznes subyektlari soni va ularning tarmoqlar bo'yicha iqtisodiy ulushi yildan-yilga kengayib, mamlakatimiz iqtisodiyotining barqaror rivojlanishiga munosib hissa qo'shmoqda. Ayniqsa, sanoat, investitsiya va bozor xizmatlari yo'nalishlaridagi ijobiy dinamikalar kichik biznesning iqtisodiy salohiyati va raqobatbardoshligini yanada oshirish uchun keng imkoniyatlar mavjudligini ko'rsatadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

O'zbekistonda kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlarining raqobatbardoshligini tahlil qilish asosida shunday xulosaga kelish mumkinki, mazkur sektor mamlakatimiz iqtisodiy o'sishini ta'minlash, aholi bandligini oshirish va ichki bozorni iste'mol tovarlari hamda xizmatlar bilan ta'minlashda muhim o'rin tutadi. Globallashuv va zamonaviy raqamli iqtisodiyotning jadal rivojlanishi kichik biznes korxonalaridan nafaqat miqdoriy o'sishni, balki sifat jihatidan yangi bosqichga ko'tarilishni, innovatsion salohiyatni rivojlantirish va tashqi bozorlardagi ishtirokini kengaytirishni talab etmoqda. O'tkazilgan tahlillar kichik biznesning moliyaviy imkoniyatlarini kengaytirish, texnologik bazasini modernizatsiya qilish va logistika samaradorligini oshirish raqobatbardoshlikni yanada mustahkamlashning muhim yo'nalishlari ekanligini ko'rsatdi.

Yuqoridagixulosalardan kelib chiqqan holda, O'zbekistondakichikbizneskorxonalariningraqobatbardoshligini yanada oshirish uchun kichik biznes subyektlari uchun imtiyozli moliyalashtirish mexanizmlarini yanada rivojlantirish, tijorat banklari kreditlaridan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish hamda garov ta'minotining muqobil shakllarini joriy etish orqali ularning aylanma mablag'lar bilan ta'minlanish darajasini oshirish maqsadga muvofiq. Shuningdek, korxonalarning ishlab chiqarish bazasini yangilash va innovatsion faoliyatini rag'batlantirish maqsadida zamonaviy asbob-uskunalarini lizing asosida xarid qilish imkoniyatlarini kengaytirish, davlat subsidiyalari va soliq imtiyozlaridan foydalanish mexanizmlarini takomillashtirish lozim. Kichik biznes subyektlarining xalqaro bozorlarga chiqishini qo'llab-quvvatlash maqsadida xalqaro sifat standartlarini joriy etish imkoniyatlarini kengaytirish, sertifikatlash jarayonlarini optimallashtirish hamda eksport logistikasini qo'llab-quvvatlash mexanizmlarini rivojlantirish zarur. Tadbirkorlar va ularning xodimlari uchun zamonaviy biznes boshqaruvi, raqamli marketing, elektron tijorat hamda tor ixtisoslashgan texnik ko'nikmalar bo'yicha bepul yoki imtiyozli o'quv kurslarini tashkil etish orqali inson kapitalining sifatini oshirish maqsadga muvofiq. Bundan tashqari, yirik sanoat korxonalari va kichik biznes subyektlari o'rtasidagi kooperatsiya hamda klaster aloqalarini yanada kengaytirish orqali milliy qo'shilgan qiymat zanjirlaridagi ishtirokni kuchaytirish, mahalliy ishlab chiqaruvchilarning imkoniyatlarini kengaytirish va ichki hamda tashqi bozorlardagi raqobatbardoshligini mustahkamlash lozim. Umuman olganda, mazkur takliflarning bosqichma-bosqich amalga oshirilishi kichik biznes subyektlarining moliyaviy va texnologik imkoniyatlarini kengaytirish, innovatsion faolligini oshirish, inson kapitalini rivojlantirish hamda eksport salohiyatini yuksaltirishga xizmat qiladi. Bu esa, o'z navbatida, kichik biznesning milliy iqtisodiyotdagi rolini yanada kuchaytirish va barqaror iqtisodiy rivojlanishni ta'minlash uchun mustahkam zamin yaratadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi PF-60-sonli "2022–2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi Farmoni. // Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 28.01.2022-y., 06/22/60/0034-son. <https://lex.uz/ru/docs/-5841063>

2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 14-sentyabrdagi "Kichik va o'rta biznesni qo'llab-quvvatlashning qo'shimcha chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-306-son qarori. // Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 15.09.2023-y., 07/23/306/0675-son. – B. 1–15. <https://www.lex.uz/uz/docs/-6609110>
3. Mirziyoyev Sh. M. Milliy taraqqiyot yo'limizni qat'iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko'taramiz. 1-jild. – Toshkent: "O'zbekiston" NMIU, 2018. – B. 256–264.
4. Porter M. Konkurentsia. – Moskva: Izdatelskiy dom "Vilyams", 2005. – B. 45–62.
5. Schumpeter Y. Teoriya ekonomicheskogo razvitiya. – Moskva: Eksmo, 2008. – B. 112–128.
6. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Statistika agentligi. O'zbekiston Respublikasining ijtimoiy-iqtisodiy ahvoli (2024–2025-yillar uchun statistik to'plam). – Toshkent, 2025. – B. 84–95.
7. Iqtisodiy tadqiqotlar va islohotlar markazi. O'zbekistonda kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning raqobatbardoshligini oshirish yo'llari: tahliliy sharh. – Toshkent, 2024. – B. 14–30.
8. Vahobov A. V., Toshxo'jayev M. M. Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik: o'quv qo'llanma. – Toshkent: "Moliya" nashriyoti, 2020. – B. 145–160.
9. Shernaev A. A. General methodological bases of tax planning in enterprises // International Journal of Economics, Commerce and Management. – United Kingdom, 2020. – Vol. 8, No. 4. – P. 357.
10. Shernaev A. A. Principles and methods of organization of the internal tax control system in joint stock company // International Journal of Economics, Business and Management Studies. – 2021. – ISSN 2347-4378.
11. Shernayev A. A. O'zbekistonda davlat tashqi qarzini samarali boshqarish // Science and Education. – 2023. – Vol. 4, No. 6. – P. 860–867.
12. Shernayev A. A. Aksiyaadorlik jamiyatlarida soliqlarni rejalashtirishga tizimli yondashuvni shakllantirishning nazariy asoslari // Scientific Journal of Actuarial Finance and Accounting. – 2024. – Vol. 4, No. 10. – P. 274–281.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz HAKIMOV

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Hasan MAQSUDOV

2026. № 6/6

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>